

Ζόλνχοφεν, Δυτική Γερμανία, 5 Απριλίου 1877

Η ANNA ΜΠΕΛΑ ΝΟΡ ονειρευόταν ότι είχε ξεθάψει το απολίθωμα της αρχαιοπτέρυγος, του αρχαιότερου και πιο πρωτόγονου πτηνού που είχε ανακαλυφθεί ποτέ. Η ανασκαφή βρισκόταν στην έκτη εβδομάδα της, μια λεπτή στρώση σκόνης είχε από μέρες ενσωματωθεί στα πρόσωπα όλων, και το ηθικό της ομάδας είχε πιάσει πάτο. Μόνο ο Φρίντεμαν φον Μόλσεν, ο αρχηγός της ανασκαφής, εξακολουθούσε να διατηρεί την καλή του διάθεση. Κάθε πρωί, όταν η Άννα έβγαινε τρεκλίζοντας από τη σκηνή της, νυσταγμένη και ανατριχιασμένη απ' το κρύο, τον έβρισκε να κάθεται δίπλα στη φωτιά πίνοντας καφέ: ο πηγμένος χυλός στην κατασρόλα υποδείκνυε ότι είχε μαγειρέψει και φάει το πρόγευμά του από ώρα. Η Άννα είχε μπουχτίσει το χυλό, είχε μπουχτίσει τη σκόνη, είχε μπουχτίσει να σκαλίζει διαρκώς ένα χώμα γεμάτο οστά τα οποία είχαν μεν το δικό τους ενδιαφέρον, αλλά που η πρόσφατη ηλικία τους σε καμία περίπτωση δε δικαιολογούσε τα χρόνια των σπουδών της στη βιολογία ούτε τις έξι εβδομάδες πολύτιμων καλοκαιρινών διακοπών τις οποίες τώρα σπαταλούσε διαβιώντας σε άθλιες συνθήκες. Ήταν 1877 και, σε αυτό το σημείο του ονείρου της, η Άννα είχε την πολύ έντονη αίσθηση ότι κάτι δεν κολλούσε. Εκείνη φορούσε το καπιτονέ στρατιωτικό μπουφάν και τις χοντρές μπότες της με τη γούνα και τις λαστιχένιες σόλες, αμφίεση που ωστόσο δε φαινόταν να ξαφνιάζει τον Φον Μόλσεν, παρά το γεγονός ότι η δική του εμφάνιση πα-

ρέπεμπε σε εντελώς διαφορετική ιστορική περίοδο: κοτλέ κοστούμι με γιλέκο και ρολόι τσέπης, μάλλινο σκουφί με αφτιά, πίπα στο στόμα.

Βρίσκονταν στο Ζόλνχοφεν, νότια του Μονάχου, και εκτός από την Άννα και τον Φον Μόλσεν, η ομάδα τους αποτελούνταν από δύο ντόπιους αχθοφόρους, δύο άλλους μεταπτυχιακούς φοιτητές, και το σκυλί του καθηγητή, ένα θηλυκό ριτρίβερ στο χρώμα του μπράντι, το οποίο κατά σύμπτωση ονομαζόταν επίσης Άννα Μπέλα – μία πραγματικά ενοχλητική λεπτομέρεια στο όνειρο. Όσο διέσχιζαν με κόπο την ίδια κορυφογραμμή που είχαν διασχίσει και την προηγούμενη, ο Φον Μόλσεν μιλούσε. Οι ιστορίες που αφηγούνταν δεν ήταν ιδιαίτερα διασκεδαστικές και, τώρα πια, η Άννα τις είχε ακούσει τόσο πολλές φορές, που δεν αντλούσε καμία απολύτως ευχαρίστηση από το γεγονός ότι είχε βρεθεί σε μια χρονική στιγμή της ιστορίας που κάθε βιολόγος θα έδινε το δεξί του χέρι για να τη βιώσει. Όποτε ο Φον Μόλσεν ετοιμαζόταν να μιλήσει, τραβούσε την πίπα του από το στόμα και έδειχνε προς την Αγγλία. Ήταν ο Δαρβίνος αυτός που είχε αναστατώσει την αίθηση της ευταξίας του.

Στη δεκαετία του 1870, η εξελικτική θεωρία του Δαρβίνου είχε αρχίσει να κερδίζει έδαφος, ο μηχανισμός της διαδικασίας της εξέλιξης των ειδών ήταν αντικείμενο σοβαρής διαμάχης και, μολοντί το όλο πράγμα τον συνάρπαζε, ο Φον Μόλσεν διαφωνούσε κάθετα με τον Δαρβίνο ως προς το ότι η εξέλιξη ήταν αποτέλεσμα φυσικής επιλογής. Όταν παθιαζόταν και τα πνεύματα οξύνονταν, ο Φον Μόλσεν αποκαλούσε τον Δαρβίνο «γαστερόστεο». Η Άννα αδυνατούσε να καταλάβει γιατί ένα είδος ψαριού χωρίς λέπια ήταν το καλύτερο που είχε σκεφτεί ο Φον Μόλσεν για να εκφράσει την αντίθεσή του προς τον Δαρβίνο.

Στην αρχή της αποστολής η Άννα είχε αμφισβητήσει την επιχειρηματολογία του Φον Μόλσεν, κεντρίζοντας έτσι το ενδιαφέρον του. Επιστήμονας που ενθάρρυνε την περιέργεια για τα φαινόμενα της φυσικής επιστήμης, ο καθηγητής το έβρισκε απόλυτα λογικό να κάνεις το δικηγόρο του διαβόλου για να προκαλείς επι-

στημονικά ενδιαφέροντες διαμάχες, αρκεί να μην πίστευες πραγματικά ότι σε μερικές δεκαετίες η θεωρία του γαστερόστεου θα γινόταν ευρέως αποδεκτή: ότι δηλαδή, όλοι οι έμβιοι οργανισμοί, ποντίκια και άνθρωποι, πουλιά και σκαθάρια, είχαν εξελιχθεί από την ίδια αφετηρία και ότι οι διαφορές στη μορφολογία, τη φυσιολογία και τη συμπεριφορά του κάθε είδους ήταν εξολοκλήρου αποτέλεσμα προσαρμογής και ανταγωνισμού. Τι συνέπειες θα είχε κάτι τέτοιο; είχε απαιτήσει να μάθει ο Φον Μόλσεν δείχνοντας απότομα την Άννα με την πίπα του, για να απαντήσει αμέσως στην ίδια του την ερώτηση, πριν καν εκείνη προλάβει ν' ανοίξει το στόμα της.

«Το συμπέρασμα μιας τέτοιας θεωρίας», είχε δηλώσει πρόσχαρα, «θα ήταν ότι το γονιδίωμα δεν είναι αμετάβλητο. Ότι μπορεί να μεταβληθεί, και ότι κανείς δε θα μπορούσε να προβλέψει τα αίτια αυτής της μεταβολής. Λες και τα πάντα, η ζωή και η φύση δηλαδή, είναι εντελώς τυχαία και απροσχεδίαστα. Τι παράνοια!»

Σε μία πρόσφατη, και ήδη διαβόητη, διάλεξή του στο Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης, ο Δαρβίνος είχε υποστηρίξει ότι τα τεράστια κενά που παρατηρούνταν στα παλαιοντολογικά στοιχεία για τα πτηνά υπήρχαν απλώς και μόνο επειδή τα απολιθωματικά στοιχεία ήταν ακόμα ανεπαρκή. Μόλις ανακαλύπτονταν τα σχετικά απολιθώματα (και κάτι τέτοιο ήταν απλώς θέμα χρόνου και εντατικών ανασκαφών), η εξελικτική πασιέντζα θα έβγαινε και θα γινόταν προφανές στους πάντες, όπως ήταν ήδη στον Δαρβίνο και στους υποστηρικτές του, ότι η κινητήρια δύναμη της εξέλιξης ήταν η διαδικασία της φυσικής επιλογής. Ο άνθρωπος πρέπει να ήταν τρελός, είχε αναφωνήσει ο Φον Μόλσεν, καρφώνοντας την Άννα με το βλέμμα.

Αυτή η συζήτηση είχε προκύψει την πέμπτη μέρα της εκστρατείας τους, με την Άννα να έχει ήδη αποκτήσει τη φήμη του άσου στο σκάκι. Έπαιζαν σ' ένα μικρό σετ με πόνια από κέρατο, το οποίο ο Φον Μόλσεν είχε εμφανίσει ωσει ταχυδακτυλουργός από την τσέπη του σακακιού του –όχι εκείνη στην οποία φυλούσε την

πίπα του, αλλά την αντίστοιχη της άλλης μεριάς-, για να ισορροπήσει μετά τη σκακιέρα στο δεξιό μηρό του. Η Άννα είχε υποπέσει σε μέγα ολίσθημα όταν, σε μια προσπάθεια να υποστηρίξει τις απόψεις του Δαρβίνου, είχε αναφέρει ένα απολίθωμα που θα ερχόταν στο φως εβδομήντα τέσσερα χρόνια αργότερα. Μετά, για να καλύψει την γκάφα της, είχε σκάψει ακόμα βαθύτερα το λάκκο της αναφερόμενη στο φτερωτό δεινόσαυρο της Κίνας, τον οποίο θα ανακάλυπταν και θα περιέγραφαν εκατόν είκοσι τέσσερα χρόνια αργότερα δύο Κινέζοι παλαιοντολόγοι. Ο Φον Μόλσεν είχε εξοργιστεί τόσο πολύ, που είχε πετάξει κατά λάθος την ίδια του τη βασίλισσα από τη σκακιέρα. Της Άννας της ερχόταν ν' αρχίσει να χτυπάει το κεφάλι της σ' ένα από τα κοντάρια της σκηνής. «Μιλάμε για σοβαρή επιστήμη εδώ, όχι για κομπογιανντισμούς και ανοησίες», είχε σαρκάσει ο Φον Μόλσεν, σηκώνοντας από το χώμα τη βασίλισσά του. Η Άννα δεν είχε απαντήσει, καταθέτοντας τα όπλα. Στο κάτω κάτω, δεν ήταν παρά ένα όνειρο.

Από εκείνη την ημέρα και μετά, το ηθικό της είχε πάρει την κάτω βόλτα και, σήμερα το πρωί, όταν ένας εξαιρετικά κεφάτος Φον Μόλσεν άρχισε να χειρονομεί με την πίπα του δείχνοντας προς την Αγγλία, η Άννα οριστικοποίησε την απόφασή της: σε ό,τι αφορούσε την ίδια, η ανασκαφή είχε πάρει τέλος. Θα επέστρεφε στο Μόναχο, θα έτρωγε ένα γεύμα της προκοπής, κι έπειτα θα ξανάπαιρνε το τρένο για το Βερολίνο κι από εκεί θα γύριζε στο σπίτι της, στην Κοπεγχάγη. Έτριψε τα μάτια της και προσπάθησε να ξυπνήσει, ο αέρας όμως στη βαναρέζικη πλαγιά λυσομανούσε, και ο Φον Μόλσεν είχε κάνει στροφή ενενήντα μοιρών, έχοντας επανενθρονίσει την πίπα στο στόμα του. Σε αρκετή απόσταση μπροστά της, η Άννα είδε ένα λαγό να σηκώνεται στα πίσω πόδια του για να οσμιστεί τον αέρα, πριν εξαφανιστεί στους θάμνους. Ένας αναστεναγμός ξέφυγε απ' τα χείλη της.

Στη διάρκεια της μέρας, όταν η Άννα ήταν ξύπνια, η χρονιά ήταν το 2007, κι εκείνη έκανε το μάστερ της στη Σχολή Φυσικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Κοπεγχάγης, ειδικότερα στο Τμήμα Μοριακής Βιολογίας και Συγκριτικής Ζωολογίας του Ιν-

σιτούτου Βιολογίας. Σ' αυτό το τμήμα είχε περάσει η Άννα τους προηγούμενους δώδεκα μήνες, γράφοντας τη διατριβή της με θέμα μία επιστημονική διαμάχη που κρατούσε περισσότερα από εκατόν πενήντα χρόνια τώρα. Ήταν πράγματι τα πτηνά οι δεινόσαυροι της εποχής μας ή μήπως κατάγονταν από κάποιο ακόμα πιο πρωτόγονο ερπετό; Είχε μόλις υποβάλει τη διατριβή της, την οποία θα υπερασπιζόταν προφορικά σε δεκαπέντε ακριβώς μέρες.

Οι διαμάχες αποτελούσαν αδιάσπαστο κομμάτι της επιστήμης. Ένθερμες αντιπαραθέσεις είχαν ξεσπάσει για το αν η Γη ήταν επίπεδη ή στρογγυλή, αν ο άνθρωπος συγγένευε με τον πίθηκο, και για τη φύση του γαλαξία σε σχέση με το υπόλοιπο σύμπαν, διαμάχες που εξακολουθούσαν πάντα με το ίδιο πάθος μέχρι να έρθουν στο φως τα ατράνταχτα αποδεικτικά στοιχεία που θα αποστόμωναν τους υπέρμαχους της μίας ή της άλλης πλευράς. Η Γη *είναι* στρογγυλή, ο άνθρωπος *είναι* πρωτεύον θηλαστικό, και ο γαλαξίας αποτελείται *πράγματι* στο μεγαλύτερο ποσοστό του από κόκκινους αστέρες. Ωστόσο, η διαμάχη γύρω από την καταγωγή των πτηνών φαινόταν να είναι διαφορετική από τις άλλες. Συνεχιζόταν επί μακρόν, μολονότι, από επιστημονική άποψη, φαινόταν ότι δεν υπήρχε πια τίποτ' άλλο να ειπωθεί.

Ο Φον Μόλσεν ξανάναψε την πίπα του και το γλυκό άρωμα του καπνού γαργάλησε τα ρουθούνια της Άννας. Κάποιος έβαλε καφέ. Η Άννα μπορούσε να δει και ν' ακούσει τον Ντάνιελ, τον ένα από τους άλλους δύο φοιτητές, να ανακατεύει κάτι σ' ένα κατσαρόλι μιλώντας στον Φον Μόλσεν και προσπαθώντας ταυτόχρονα να κρατήσει το παντελόνι του στη θέση του, ανασηκώνοντάς το κάθε τόσο από τη ζώνη. Πριν από πέντε βδομάδες, στην αρχή της ανασκαφής, ο Ντάνιελ ήταν ένας ευτραφής νεαρός, είχε χάσει όμως ένα μεγάλο ποσοστό του λίπους του, αφού είχε αναγκαστεί να ζήσει κι εκείνος με ό,τι ζούσαν και οι υπόλοιποι: φασόλια, χυλό, βραστό λάχανο και καφέ. Η Άννα υποπευόταν ότι ο Ντάνιελ αμφισβητούσε κρυφά την απαξία του Φον Μόλσεν στο ζήτημα της φυσικής επιλογής. Την ημέρα που είχε κάνει εκείνη

τη συζήτηση με τον Φον Μόλσεν, βγάζοντας με τα χέρια της τα μάτια της όταν αναφέρθηκε στα δυο απολιθώματα που δεν είχαν ανακαλυφθεί ακόμα, είχε ανταλλάξει μερικά βλέμματα με τον Ντάνιελ, ο οποίος έστεκε παράμερα, προσποιούμενος ότι στερώνε τα σκοινιά του αντίσκηνου. Της φάνηκε ότι είχε δει κάτι στα μάτια του νεαρού συναδέλφου της, κάτι που έλεγε ότι ίσως η θεωρία της φυσικής επιλογής του Δαρβίνου να μην ήταν τόσο τραβηγμένη όσο ήθελαν να την κάνουν να φαίνεται οι καταξιωμένοι και μεγαλύτεροι σε ηλικία επιστήμονες της εποχής τους.

Η Άννα κατανοούσε πλήρως το γιατί αυτή η νέα αντίληψη περί εξέλιξης φαινόταν αδιανόητη. Επί αιώνες, ήταν κοινώς παραδεκτό ότι ο Θεός είχε δημιουργήσει προσωπικά κάθε ζώο και κάθε φυτό, και πως το ποντίκι και η γάτα, η οξιά και η βελανιδιά σχετίζονταν μεταξύ τους όσο και η έρμημος με το στερέωμα ή ο ήλιος με την πρωινή δροσιά στο γρασίδι. Ο κόσμος ήταν έργο του Θεού και, πολύ απλά, ένα πλάσμα δε γινόταν να εξελιχθεί σε ένα άλλο, ούτε γινόταν να εξαφανίζονται τα ζώα και τα φυτά, εκτός κι αν ο Θεός ήθελε να αποσύρει τα συγκεκριμένα ήδη από τη γραμμή της συμπαντικής παραγωγής. Όσο για τα πτηνά, από τα παραπάνω μπορούσες να συναγάγεις ότι το σπουργίτι δε συγγένευε με το μαυροπούλι, το φλαμίνγκο, τον μάχο ή οποιοδήποτε άλλο πουλί, ή ότι τα πουλιά ως είδος δε συγγένευαν με τους δεινόσαυρους ή τα ερπετά ή οποιοδήποτε άλλο ζώο. Ο Θεός τα είχε βάλει στη Γη, αεροδυναμικά και πλήρως ανεπτυγμένα. *Voilà*.

Η θεωρία της εξέλιξης των ειδών ήταν εκ διαμέτρου αντίθετη με το δόγμα ότι η Γη και όλοι οι οργανισμοί της είχαν δημιουργηθεί από ένα ανώτερο ον, και αυτό συνιστούσε τεράστια πρόκληση: πώς ήταν δυνατό οι άνθρωποι να αποδεχτούν ξαφνικά ότι η εξέλιξη είχε συμβεί από μόνη της, έτσι απλά, και χωρίς ο Θεός να βάλει το χέρι του;

Το όνειρο συνεχιζόταν. Τώρα ο ήλιος είχε ανέβει ψηλά πάνω από το Ζόλνχοφεν. Μετά από μια σύντομη σύσκεψη για το πρόγραμ-

μα της ημέρας κι ένα φλιτζάνι καφέ μαύρο σαν πίσσα, ρίχτηκαν όλοι στη δουλειά. Η περιοχή που είχε αναλάβει η Άννα ήταν μία απαλή πλαγιά πίσω από το σημείο όπου εργάζονταν οι υπόλοιποι, σε τόσο κοντινή απόσταση, ωστόσο, που δεν είχε παρά να σηκώσει το κεφάλι της για να τους εντοπίσει. Ο λιθογραφικός σχιστόλιθος απλωνόταν στα πόδια της σαν τεράστιος μαυροπίνακας. Η Άννα έξιωσε, αφαίρεσε απαλά κάνα δυο στρώσεις, σκούπισε την άμμο και το χώμα, καλόπιασε τη γη· έβγαλε το μπουφάν και σήκωσε τα μανίκια της. Μια ριπή ανέμου από το νότο την ανάγκασε να κλείσει τα μάτια για ν' αποφύγει τη σκόνη. Όταν τα ξανάνοιξε και κοίταξε κάτω, είδε το απολίθωμα. Ο άνεμος είχε αφαιρέσει σχεδόν όλο το περίσσιο υλικό και, μολονότι δύο ακόμα στρώσεις θα έπρεπε να αφαιρεθούν για να αποκαλυφθεί πλήρως το πλάσμα που κειτόταν εκεί, η ταυτότητά του ήταν παραπάνω από φανερή. Στα πόδια της, λουσμένη στο φως ενός κίτρινου ήλιου, βρισκόταν η αρχαιοπτέρυξ, ένα από τα πιο πολύτιμα απολιθώματα στον κόσμο. Ήταν λίγο μικρότερη από τη σύγχρονη χήνα και είχε το ένα φτερό της υπέροχα ανοιγμένο. Από αυτή την άποψη, σκέφτηκε η Άννα, το όνειρο ήταν λιγάκι απάτη, αφού η ίδια είχε καταλάβει αυτόματα τι είχε ανακαλύψει. Αναγνώριζε το μικρό πτηνό από εκατοντάδες φωτογραφίες· μόλις πριν από δυο βδομάδες, στη Συλλογή Σπονδυλωτών του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας, μελετούσε το αντίγραφο –το οποίο οι Γερμανοί είχαν επιτρέψει απρόθυμα στους Δανούς παλαιοντολόγους να φτιάξουν– του Δείγματος του Βερολίνου, όπως ήταν γνωστή η αρχαιοπτέρυξ στους επιστημονικούς κύκλους. Η Άννα αναγνώρισε το πτητικό φτερό, που κείτονταν ανοιγμένο σαν πανέμορφη βεντάλια κόντρα στο σκούρο φόντο, είδε το σχετικά μακρύ ουραίο φτερό, την αξιοθαύμαστα υποδειγματική θέση που είχαν τόσο τα πίσω όσο και τα μπροστινά σκέλη και την κεκλιμένη θέση του υποδειγματικά σχηματισμένου κρανίου – στοιχεία που καθιστούσαν το συγκεκριμένο δείγμα ανώτερο από οτιδήποτε άλλο είχε ανακαλυφθεί μέχρι στιγμής. Το 1861, το άρτι ανακαλυφθέν Δείγμα του Λονδίνου είχε πουληθεί στο Βρετανικό Μουσείο Φυσικής

Ιστορίας έναντι εφτακοσίων λιρών. Τώρα η Άννα είχε φέρει στο φως ένα από τα δέκα πιο όμορφα και σημαντικά απολιθώματα στον κόσμο: το Δείγμα του Βερολίνου.

Η πρώτη παρόρμησή της ήταν ν' αρχίσει να ζητωκραυγάζει, τραβώντας με τους πανηγυρισμούς της την προσοχή του Φον Μόλσεν –ο οποίος στεκόταν μερικά μέτρα πιο πέρα βυθισμένος στις σκέψεις του, με την πίπα του στο χέρι–, η Άννα ήξερε όμως ότι αυτό που χρειαζόταν ήταν ένα σχέδιο. Έπρεπε να απευθυνθεί στον Φον Μόλσεν με τρόπο που να του δώσει να καταλάβει ότι είχε πέσει πάνω σε κάτι εξαιρετικό, διατυπώνοντας παράλληλα ένα συμπέρασμα αρκετά αόριστο ώστε να μην του κινήσει υποψίες. Ο καθηγητής δεν έπρεπε να καταλάβει ότι η Άννα γνώριζε ήδη περί τίνος επρόκειτο.

Ο Φον Μόλσεν έκανε αμέσως μεταβολή όταν την άκουσε να τον φωνάζει, κι άρχισε να την πλησιάζει με γοργά βήματα. Όταν έφτασε κοντά της, γονάτισε δίπλα στο σκάμμα κι έμεινε να κοιτάζει για ώρα πολλή το απολιθωμένο ζώο που αναδυόταν από την ασβεστολιθική πλάκα. Αφαίρεσε με προσοχή τις τελευταίες δύο στρώσεις ιζήματος, κι έπειτα, έμπλεος δέους, ιχνηλάτησε με τ' ακροδάχτυλό του το τέλειο σώμα του μικρού πτηνού. Ενός πτηνού που η Άννα γνώριζε ότι είχε ηλικία εκατόν πενήντα εκατομμυρίων χρόνων.

«Μπράβο, κορίτσι μου», είπε, κι όταν γύρισε να την κοιτάξει, η Άννα είδε ότι το ένα μάτι του είχε σχεδόν μελανιάσει από την ένταση. Το εύρημά της τον είχε κυριολεκτικά συγκλονίσει.

«Μαμά;»

Ο Φον Μόλσεν ακούμπησε την πίπα του στο χόμα, έβγαλε το μεγεθυντικό φακό του και, ακριβώς στο σημείο όπου η Άννα δεν ήθελε για τίποτα στον κόσμο να τελειώσει το όνειρο, ο ύπνος σήκωσε τα πέπλα του.

«Μαμά, θέλω να έρθω στο κρεβάτι σου», παρακάλεσε μια φωνούλα. Η Άννα έσφιξε τις γροθιές της και ξύπνησε στην Κοπεγχάγη.

Το φως στην κρεβατοκάμαρά της ήταν αμυδρό. Η Λίλι στεκό-

ταν δίπλα στο κρεβάτι, με το φορμάκι του ύπνου και με μουλιασμένη πάνα, πράγμα το οποίο η Άννα διαπίστωσε καθώς σήκωνε το παιδί και το έβαζε να ξαπλώσει δίπλα της. Η Λίλι κουλουριάστηκε στην αγκαλιά της. Ήταν πολύ νωρίς ακόμα, το ρολόι δεν έδειχνε καν έξι. Ωχρό, λευκό αυγινό φως είχε αρχίσει να τρυπώνει στο χώρο, αλλά θα περνούσε τουλάχιστον άλλη μισή ώρα μέχρι ν' αρχίσουν να διακρίνονται τα αντικείμενα. Τα σεντόνια της ήταν φρεσκοπλυμένα και η Άννα τα ένιωθε στο σώμα της κολλαριστά.

Μια μορφή έστεκε ανάμεσα στο παράθυρο και στην πόρτα που οδηγούσε στο καθιστικό. Ήταν ο Φρίντεμαν φον Μόλσεν. Η Άννα δεν μπορούσε να δει το πρόσωπό του, αλλά αναγνώρισε το πλατύγυρο τσόχινο καπέλο που φορούσε ο καθηγητής για προστασία από τον ανελέητο ήλιο. Η καρδιά της άρχισε να βροντοχτυπάει στο στήθος της. Ήθελε όσο τίποτα να εξαφανιστεί ο καθηγητής, ο Φον Μόλσεν όμως έμεινε εκεί, να την κοιτάζει σιωπηλός, τόσο πραγματικός όσο ήταν και στο όνειρό της.

«Αν περιμένω αρκετά», είπε στον εαυτό της, «το φως θα τον κάνει να φύγει».

Ήξερε ότι αυτό το φανταζόταν. Δε *γινόταν* να μην το φαντάζεται. Κι όμως, έβλεπε τόσο καθαρά την αντρική φιγούρα στο γκριζό φως της αυγής όσο και την ψηλή συρταριέρα δίπλα στην πόρτα, το πράσινο βάζο που ήταν ακουμπισμένο πάνω της, το περίγραμμα των λιλίουμ που είχε αγοράσει χτες και είχε βάλει στο βάζο.

Αργότερα, όταν θα αναλογιζόταν τούτο το πρωινό, θα καταλάβαινε τι ακριβώς ήταν ο Φον Μόλσεν.

Ένας αιωνός.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΩΙ, 8 Οκτωβρίου. Το Ινστιτούτο Βιολογίας ήταν ένα κτίσμα σε σχήμα Η, στριμωγμένο ανάμεσα στο Μουσείο Φυσικής

Ιστορίας και στο Ινστιτούτο Αύγουστος Κρογκ, μέσα στο Πανεπιστημιακό Πάρκο, στην περιοχή Έστερμπρο της Κοπεγχάγης. Το κυρίως κτίριο ήταν ένα τετραώροφο παραλληλόγραμμο, με τη μία πλευρά του να συνορεύει με τη λεωφόρο Γιακτβάιεν και την άλλη με μια λιθόστρωτη πλατεία.

Η Άννα Μπέλα πάρκαρα το ποδήλατό της έξω από την είσοδο του Κτιρίου 12, στο δεύτερο όροφο του οποίου στεγαζόταν το Τμήμα Μοριακής Βιολογίας και Συγκριτικής Ζωολογίας. Μέχρι στιγμής, το πρωινό της ήταν σκέτη καταστροφή. Όταν πήγε τη Λίλι στον παιδικό σταθμό, η μικρή άρχισε να κλαίει με λυγμούς και να αρνείται να την αφήσει να βγει από τον προθάλαμο. Από το παράθυρο της πόρτας που οδηγούσε στην κυρίως αίθουσα, η Άννα έβλεπε τα άλλα παιδάκια να παίρνουν τα μαξιλάρια τους και να κάθονται στη μοκέτα, έτοιμα για την πρωινή συγκέντρωση της τάξης. Η Λίλι όμως ήταν απαρηγόρητη. Αρνούμενη ν' αφήσει τη μητέρα της να φύγει, είχε γαντζωθεί γερά από την Άννα, γεμίζοντας με μύξες και δάκρυα το μπουφάν της.

Εντέλει, μία από τις νηπιαγωγούς ήρθε να σώσει την κατάσταση. Οι λυγμοί της Λίλι δυνάμωσαν. Η απόγνωση ξεχείλισε από κάθε πόρο του κορμιού της Άννας. Κοίταξε ικετευτικά τη νηπιαγωγό κι εκείνη σήκωσε τη Λίλι για να μπορέσουν να της βγάλουν μαζί την πουπουλένια φόρμα της.

Η Άννα υπέφερε από μόνιμες τύψεις συνείδησης. Η Σεσίλιε, η μητέρα της, ήταν αυτή που κατά κύριο λόγο φρόντιζε τη Λίλι, έχοντας προσφερθεί να βοηθήσει πριν από έξι μήνες, όταν οι σπουδές της Άννας άρχισαν να απαιτούν όλο και περισσότερο από το χρόνο της.

«Αν θέλεις να έχεις έστω και μία ελπίδα ότι θα τελειώσεις εμπρόθεσμα τη διατριβή σου, δε γίνεται να φεύγεις από το πανεπιστήμιο κάθε μέρα στις τέσσερις για να παίρνεις τη Λίλι από το σταθμό», της είχε πει.

Κι έτσι, το ζήτημα είχε κανονιστεί. Η Λίλι λάτρευε τη γιαγιά της, είχε πει στον εαυτό της η Άννα, οπότε, γιατί όχι; Ήταν η προφανέστερη λύση.